

Tuz Gölü Havzası Doğu Yakasının Jeolojisi

Ergün ÇELİK, C&S ERKAN, Hatice GÜNDÜZ, Soner KAYAKIRAN,
Siyami ÖZER, Ali UYGUN MTA Enstitüsü

MTA Enstitüsü'nce yürütülen Tuz Gölü Projesi çerçevesinde havzanın doğu kesiminin jeolojisi 1977 - 1978 yıllarında hazırlanmıştır. Doğuda temeli Kırşehir masifi oluşturur. Havzada denizel çökeltme Maestrihtiyen ile başlamakta, Lütesiyen'de sona ermektedir. Karasal birimler Maestrihtiyen -Lütesiyen arasında denizel tortullarla yanal geçişlidir. Lütesiyen'de regresyondan sonra havzada yalnız karasal birimler çökelmiştir. Daha önceden yerleşmiş görüşlerin aksine Tuz Gölü havzası İç Anadolu'nun duraylı bir kesimi değildir. Tersiyer'den bu yana gelişen, havzaya kinklı ve duraysız bir havza niteliği kazandıran tektonizma günümüzde de etkinliğini sürdürmektedir.

İstif en altta karasal fasiyeste alacalı kırıntılılarla başlar (Kartal Formasyonu). Bunun üzerine gelen Maestrihtiyen yaşlı kırıntılılar (Asmaboğazı Formasyonu), üstte Alt Paleosen yaşlı alg resifli Çaldag kireçtaşına geçiş gösterirler. Orta Paleosen - Lütesiyen zaman aralığında fliş fasiyesi egemendir. Paşadağ formasyonu çekim kaymaları ile gelişmiş ince olistostrom düzeyleri içerir. Bu birim İç Anadolu'da daha önce tanımlanmış Kırkkavak ve Eskişehir formasyonlarına eşdeğerdir. Lütesiyen'deki sığlaşma ve regresyon sonucu kıyı kuşaklarında kalın jips çökelmiştir (Mezgit jipsi). Oligosen karasal kumtaşı, kıltaşı ve jips ile karakterizedir (Tepeköy kumtaşı, Şihkuyusu Formasyonu). Neojen ve Pileistosen'de bugünkü gibi kapalı bir havza durumunda olan Tuz Gölü havzasında kırıntılılar ve tüfler (Peçenek Formasyonu) ile tatlı su karbonatları (Akinköy Kireçtaşı) çökelmiştir.